

УДК 65.012.8:339.9
UDC 65.012.8:339.9

МІЖНАРОДНА КООРДИНАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТРАТЕГІЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Козак Л.С., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна
Федорук О.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

INTERNATIONAL COORDINATION OF ECONOMIC POLICY IN THE SYSTEM OF FORMATION OF INTERNATIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT STRATEGIES

Kozak L.S., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine
Fedoruk O.V., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

МЕЖДУНАРОДНАЯ КООРДИНАЦИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ В СИСТЕМЕ ФОРМИРОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТРАТЕГИЙ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

Козак Л.С., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев,
Украина
Федорук О.В., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев,
Украина

Постановка проблеми. Сучасний етап економічного розвитку характеризується поглибленням взаємодії національних економік зі світовим господарством, що зумовлено розвитком процесів інтернаціоналізації, транснаціоналізації та глобалізації світової економіки. Розвиток світового господарства характеризується двома аспектами: з одного боку, глобалізація сприяє об'єднанню національних економік в єдину світову систему, стандартизує структурні елементи економік відповідно до вимог транснаціоналізації, забезпечує динамізм міжнародних економічних відносин; з іншого боку, поглиблюється розрив в рівнях розвитку між найрозвиненішими й найбіднішими країнами, посилюється відмінність соціально-економічного розвитку всередині держав. Сьогодні в усьому світі відбувається пошук науково обґрунтованих шляхів і механізмів розвитку національної та світової економіки. Основною проблемою залишається визначення характеру, напрямку й структури глобалізаційних процесів, їх оптимальних і прийнятних меж. За таких умов одним з головних завдань зовнішньоекономічної політики України стає вибір національної моделі інтеграційної стратегії, спрямованої на формування відкритої економіки, поглиблення міжнародних економічних зв'язків зокрема з Європейським Союзом, країнами Центральної та Східної Європи, Південно-Східної Азії й Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання міжнародної координації економічної політики в системі формування міжнародних стратегій економічного розвитку висвітлено у працях вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: Алексеевой Т.І., Балабанова К.В., Білоруса О.Г., Вишнякова В.М., Губерського Л.В., Євдокименка В.К., Задой А.О., Козака Ю.Г., Копійки В.В., Лівенцева М.М., Лук'яненка Д.Г., Манжолі В.А., Мельника Л.Г., Нижника В.М., Пахомова Ю.М., Поручника А.М., Рязанової Н.С., Федірка О.А., Філіпенка А.С., Циганкової Т.М., Чужикова В.І. та ін. Проте, незважаючи на значний обсяг накопичених у даній сфері знань, теоретична база для формування концептуальних основ міжнародної координації економічної політики має все ще недостатній ступінь вивчення, багато положень праць дослідників носять суперечливий характер.

Постановка завдання. Основними цілями статті є: дослідження теоретико-методичних основ міжнародної координації економічної політики; з'ясування значення регулювання міжнародних економічних відносин в умовах поширення процесів глобалізації світового господарства; обґрунтування ролі міжнародних економічних організацій в регулюванні світових економічних процесів; аналіз механізму координації економічних відносин у сфері світової торгівлі; з'ясування ролі консультативних груп держав в процесі міжнародної координації економічної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах поширення процесів глобалізації світового господарства регулювання міжнародних економічних відносин лише на державному рівні стає недостатнім, формуються наднаціональні структури – міжнародні економічні організації, органи міжнародних інтеграційних об'єднань, транснаціональні корпорації, транснаціональні банки, – які разом з відповідними державними органами є суб'єктами регулювання міжнародних економічних

відносин. З другої половини ХХ ст. все вагомішою стає частка міжнародних економічних організацій в регулюванні світових економічних процесів, їх вплив на формування міжнародних стратегій економічного розвитку дедалі зростає. Можна виокремити такі основні етапи розвитку системи міжнародних організацій: перший етап (середина ХІХ ст. – середина 40-х років ХХ ст.) – становлення системи міжнародних організацій; другий етап (середина 40-х – кінець 50-х років ХХ ст.) – формування системи Організації Об'єднаних Націй; третій етап (кінець 50-х – кінець 80-х років ХХ ст.) – активізація процесу утворення та поширення міжнародних регіональних організацій; четвертий етап (з початку 90-х років ХХ ст.) – відновлення єдиної системи міжнародних економічних відносин [1].

Важливим чинником утворення міжнародних організацій була промислова революція, яка завершилась у більшості європейських країн, США та Японії до 70-х років ХІХ ст. Виникла потреба у міжнародних організаціях, які упорядкували б національні норми в єдину функціональну систему. Так, у 1865 р. було утворено Міжнародний телеграфний союз, а в 1875 р. – Всесвітній поштовий союз. Ці дві організації, що існують і сьогодні, до певної міри стали взірцем для створення пізніше вузькогалузевих організацій глобального характеру, зокрема в морському й авіаційному транспорті. Процес інтернаціоналізації економічної діяльності зумовив появу міжнародних регуляторів у сфері промисловості й торгівлі. В 1883 р. було прийнято Паризьку конвенцію з охорони промислової власності. У 1919 р. утворено Міжнародну торговельну палату та Міжнародну організацію праці, яка мала статус міжнародної комісії для розробки конвенцій і рекомендацій з питань трудового законодавства й поліпшення умов праці.

На першому етапі розвитку системи міжнародних організацій з'явилися утворення переважно монофункціонального, вузькоспеціалізованого характеру. Формування ООН є визначальною подією другого етапу розвитку системи міжнародних організацій. На кінець 40-х – початок 50-х років ХХ ст. припадає становлення системи регіональних організацій. Спочатку вони мали переважно характер політичних союзів. Поступово утворюються організації, в яких економічна функція стає домінуючою: Організація європейського економічного співробітництва (1948 р.), Рада економічної взаємодопомоги (1949 р.), Європейське об'єднання з вугілля та сталі (1951 р.) тощо. Третій етап розвитку системи міжнародних організацій характеризується значною інтенсивністю процесу регіональної інтеграції. У різних регіонах світу утворюються організації, що мають за мету економічну інтеграцію. Процес регіоналізації міжнародних відносин знайшов відображення у завершенні побудови структури регіональних органів ООН, комісій з розвитку регіонів. Так, на другому етапі утворені Економічна комісія для Європи, Економічна і соціальна комісія для Азії й Тихого океану, Економічна комісія для Латинської Америки та Карибського басейну. До них на третьому етапі додалися Економічна комісія для Африки, Економічна і соціальна комісія для Західної Азії. Крім того, на третій етап припадає активізація процесу розвитку інституціональної структури міжнародного валютно-кредитного ринку, зокрема формується Група Світового банку. Для третього етапу характерна активізація процесу утворення й функціонування міждержавних організацій з експорту товарів, зокрема засновано Організацію країн – експортерів нафти групою нафтодобувних країн, що розвиваються.

З метою координації економічних відносин у сфері світової торгівлі, покращення умов торгівлі з урахуванням інтересів країн, що розвиваються, утворено в 1964 р. орган Генеральної Асамблеї ООН – Конференцію ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) [2]. Основними завданнями ЮНКТАД є сприяння розвитку міжнародної торгівлі, рівноправної взаємовигідної співпраці між державами, розроблення рекомендацій щодо функціонування міжнародних економічних відносин. Ліквідуються великі блоки, зокрема Організація Варшавського договору та Рада економічної взаємодопомоги. Натомість утворюються регіональні організації, які поєднують як нові незалежні держави, так і колишні соціалістичні країни Європи. Першого січня 1994 р. набула чинності Північноамериканська угода про вільну торгівлю; створюється Спільний ринок Східної та Південної Африки, Західноафриканський економічний і валютний союз, Південноамериканський спільний ринок. Сьогодні суттєвий вплив на формування міжнародних стратегій розвитку мають зокрема економічні структури ООН, Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку, Світова організація торгівлі, Організація економічного співробітництва та розвитку.

Організацію Об'єднаних Націй було засновано 24 жовтня 1945 р., серед її головних цілей є забезпечення міжнародного співробітництва з вирішення міжнародних економічних, соціальних, культурних і гуманітарних проблем. Головним координуючим органом ООН у сфері економіки й соціальних відносин є Економічна і Соціальна Рада ООН (ЕКОСОП). Найважливіші економічні та соціальні проблеми, що постають перед світовою спільнотою, розглядаються й вирішуються в ЕКОСОП і в численних її підрозділах [3]. Через посередництво ЕКОСОП налагоджують відносини з іншими органами й організаціями ООН регіональні економічні організації. ЕКОСОП перетворилася на форум, де узгоджуються інтереси представників країн світу з економічних та гуманітарних питань, формуються спільні принципи міжнародних економічних відносин. ЕКОСОП має розгалужену

організаційну систему, до її складу входять функціональні та регіональні комісії, постійні комітети, їй також підпорядковані спеціалізовані заклади, програми, центри тощо. До функціональних комісій ЕКОСОП належать Статистична комісія, Комісія з народонаселення і розвитку, Комісія із соціального розвитку, Комісія із прав людини, Комісія зі становища жінок, Комісія з наркотичних засобів, Комісія з попередження злочинності та кримінального законодавства, Комісія з використання науки і техніки в цілях розвитку, Комісія з питань сталого розвитку. Варто виокремити такі регіональні комісії ЕКОСОП, утворені для координації міжнародних економічних відносин на рівні регіонів: Європейську економічну комісію ООН (ЄЕК ООН), Економічну комісію для Африки (ЕКА), Економічну і соціальну комісію для Азії і Тихого океану (ЕСКАТО), Економічну і соціальну комісію для Західної Азії (ЕСКЗА), Економічну комісію для Латинської Америки і Карибського басейну (ЕКЛАК).

Європейська економічна комісія ООН була створена в 1947 р. До складу її членів, поряд з європейськими країнами, входять також США, Канада, Ізраїль та азіатські республіки колишнього СРСР. Керівні органи ЄЕК ООН розташовані в Женеві. Головна мета ЄЕК ООН – аналіз економічної й соціальної ситуації в Європі та Північній Америці. ЄЕК ООН організовує наради, практикуми, семінари, наукові поїздки, до участі в яких залучаються міжнародні галузеві організації, фахівці, представники ділових кіл. Програма цих заходів передбачає обмін інформацією, розробку правил і стандартів, планування й виконання оперативних проєктів. Пріоритетними напрямками діяльності ЄЕК ООН є навколишнє середовище, енергетика, транспорт, статистика, торгівля, економічний аналіз. Найважливіші висновки ЄЕК ООН публікуються в журналах «Economic Survey of Europe», «Economic Bulletin for Europe» [4].

Економічна і соціальна комісія для Азії і Тихого океану заснована у 1947 р. До її складу входять 45 азіатських держав, у тому числі Росія й азіатські республіки колишнього СРСР, США, Австралія, Франція, Велика Британія; крім того, 10 держав (острівні країни Тихого океану) є асоційованими членами. Штаб-квартира знаходиться в м. Бангкок. Головною метою ЕСКАТО є сприяння економічному й соціальному розвитку в регіоні. Основними напрямками діяльності ЕСКАТО визначено регіональне економічне співробітництво, пом'якшення проблем злиденності шляхом економічного та соціального розвитку, охорона навколишнього середовища.

Економічна і соціальна комісія для Західної Азії утворена в 1973 р. Штаб-квартира ЕСКЗА розташована в Аммані. Виокремлення цього регіону з Євразійського континенту зумовлено специфічними політичними й економічними умовами. Зміцнення співробітництва між членами ЕСКЗА досягається шляхом аналізу проблем економічного та соціального характеру й вироблення відповідних рекомендацій країнам – членам. ЕСКЗА організовує конференції й семінари для обговорення цих проблем, публікує відповідну інформацію. Провідними напрямками досліджень та обговорень є сільське господарство й продовольство, довкілля, промисловість, міжнародна торгівля, демографія, транспорт та ін.

Економічна комісія для Африки утворена в 1958 р., штаб-квартира знаходиться в Аддис-Абебі. В її роботі беруть участь представники 53 африканських держав. Головна мета Комісії – сприяти економічному й соціальному розвитку в Африці. Для цього ЕКА організовує зустрічі голів держав, голів урядів і міністрів африканських країн для всебічного обговорення економічних та соціальних проблем континенту, розробляє програми соціально-економічного розвитку, надає консультативні послуги з питань управління господарством, організовує навчальні заклади для підготовки кваліфікованих фахівців.

Економічна комісія для Латинської Америки і Карибського басейну заснована в 1948 р. До її складу входять представники з латиноамериканських країн, США, Канади, Франції, Італії, Португалії, Великої Британії, Нідерландів. Присутність європейських держав пояснюється тим, що вони на момент заснування Комісії були метрополіями низки залежних країн у цьому регіоні або мають з ними тісні економічні зв'язки. Штаб-квартира Комісії знаходиться в Сантьяго. Головне завдання ЕКЛАК – аналіз соціально-економічної ситуації в регіоні та розроблення планів розвитку. ЕКЛАК організовує міжурядові наради, здійснює дослідження, надає інформацію й технічну допомогу, готує висококваліфікованих фахівців. Основними напрямками діяльності ЕКЛАК є розвиток, довкілля, продовольство та сільське господарство, міжнародна торгівля, енергетика, транспорт, наука й техніка. До складу ЕКЛАК входять Інститут економічного й соціального планування Латинської Америки і Карибського басейну, Латиноамериканський демографічний центр.

Крім функціональних і регіональних комісій, до складу ЕКОСОП входять постійні комітети та комісії, зокрема Комітет із програми і координації, Комітет із природних ресурсів, Комітет з неурядових організацій, Комітет з переговорів з міжурядовими установами, Комісія із транснаціональних координацій, Комісія з населених пунктів, які координують співробітництво Ради з іншими організаціями й об'єднаннями, керують окремими програмами [5]. В системі ООН є також економічні програми та фонди. Серед них необхідно виокремити Програму розвитку ООН (ПРООН).

Головна мета ПРООН – надання допомоги країнам, що розвиваються, для прискорення їх економічного зростання. Програма фінансується за рахунок добровільних внесків, найбільшими донорами є США, Японія, Нідерланди, Данія, Швеція, Німеччина, Норвегія. До основних функцій ПРООН належать розроблення проектів і програм розвитку, розподіл коштів на втілення проектів, технічна допомога, консультативні й експертні послуги, організація семінарів і навчання вітчизняних фахівців за кордоном, підготовка вітчизняних управлінських кадрів, сприяння здійсненню реформ, надання допомоги в надзвичайних ситуаціях. До ПРООН входить програма «Добровольці ООН», Глобальний екологічний фонд, Фонд ООН для розвитку в інтересах жіноцтва, Фонд капітального розвитку ООН.

Міжнародний валютний фонд є спеціалізованою установою ООН зі штаб-квартирою у Вашингтоні. МВФ розпочав свою діяльність 1 березня 1947 р. як частина Бреттон-Вудської системи. Основними цілями МВФ є зміцнення міжнародного співробітництва в сфері валютної політики, забезпечення життєздатності міжнародної системи платежів, стабілізація ринку іноземної валюти, надання кредитів країнам-членам. МВФ виконує такі функції: нагляд за валютною політикою країн-членів, кредитно-фінансова діяльність, технічна допомога, емісія СДР. Нагляд за валютною політикою країн-членів здійснюється в трьох основних формах: консультації, багатосторонній нагляд, поглиблений нагляд. Консультації являють собою підсумкову діяльність місій МВФ, котрі щороку відвідують країну-члена й ведуть переговори з керівниками основних економічних інститутів, з міністрами фінансів, економіки, директорами центральних банків. За результатами переговорів місія складає свою думку про стан економіки країни, розробляє відповідні рекомендації. Багатосторонній нагляд здійснюється у формі аналізу Виконавчою радою міжнародної економіки в цілому. Аналіз міститься в спеціальній доповіді «Світовий економічний огляд», на основі якої складається прогноз розвитку світової економіки на найближчі 2–3 роки. Прогноз включає визначення темпів зростання реального ВВП, інфляції, стану платіжних балансів, розміру зовнішнього боргу, умов торгівлі, обсягів міжнародних резервів. Поглиблений нагляд здійснюється на прохання уряду країни з метою виправлення макроекономічних дисбалансів. Як правило, поглиблений нагляд проводиться тоді, коли країна опиняється у важкому фінансовому становищі, має велику зовнішню заборгованість і просить перенести строки платежів по зовнішньому боргу. В такому разі МВФ здійснює щоквартальний аналіз економіки країни. За результатами аналізу розробляються рекомендації щодо коригування економічної політики.

Кредитно-фінансова діяльність є однією з найважливіших функцій МВФ. Формування ресурсів МВФ відбувається шляхом внесення державою коштів до статутного капіталу Фонду відповідно до її квоти та за рахунок позичених коштів в урядів і центральних банків країн-членів. Розмір квот для кожної країни-члена встановлюється на підставі її ваги у світовій економіці. Найбільша сума квот припадає на США, Японію, Німеччину, Велику Британію та Францію; частка 25 найбільш розвинутих країн становить близько 63 %. Внесок кожної країни в статутний капітал МВФ здійснюється на 25 % в СДР або твердій іноземній валюті (долар США, євро, єна, фунт стерлінгів) та на 75 % в національній валюті. Кожні п'ять років квоти переглядаються у зв'язку з тим, що змінюється місце країни у світовій економіці. Країни-члени можуть використати ресурси МВФ відповідно до їхніх квот. Квота поділяється на чотири частини, які називаються траншами. Кредит МВФ, як правило, ділиться на чотири транші. Перший кредитний транш – до 25 % квоти. Ця частина квоти називається першою часткою квоти (резервною часткою), вона може бути використана автоматично за першою вимогою. Сума позик, що надається Фондом понад резервну частку країни, називається її кредитною позицією. Резервна частка і кредитна позиція утворюють резервну позицію країни. Якщо країна бажає одержати кошти, що перевищують її резервну позицію, то МВФ висуває більш жорсткі вимоги для їх отримання. Особливо вони зростають при наданні третього і четвертого траншів. Умови, які при цьому висуває МВФ, стосуються проведення урядом країни певної економічної політики, спрямованої на зниження дефіциту національного бюджету до визначеного відсотка від ВВП, поліпшення торговельного балансу, обмеження номінальної заробітної плати до певного рівня. Стабілізаційні програми Фонду включають також скорочення державних витрат на освіту, охорону здоров'я, пенсійне забезпечення, часто містять вимоги збільшення податків, скасування субсидій [6].

Сьогодні виділяють такі основні види фінансування МВФ:

1. Регулярне фінансування, яке поділяється на короткострокове й подовжене. Короткострокове фінансування, або «стенд-бай», здійснюється в межах резервних угод строком на 12–18 місяців для виправлення короткострокових макроекономічних дисбалансів, надається траншами в 25 % від квоти. Купівля валюти здійснюється на умовах 2–7 % річних. Крім того, надаючи кредит, МВФ стягує одноразовий комісійний збір у розмірі 0,5 % від суми угоди. Викуп валюти має відбутися через 5 років. Подовжені угоди укладаються строком на три роки, спрямовані на підтримку економічних реформ в країнах-членах. Викуп валюти має відбутися не пізніше, ніж через 10 років.

2. Концесійне фінансування, призначене для найменш розвинутих країн, в яких дохід на душу населення не перевищує 825 дол. Цей вид фінансування надається на пільгових умовах під 0,5 % річних з виплатою боргу через 10 років.

3. Спеціальне фінансування, що надається у зв'язку з надзвичайними обставинами, до яких належать стихійні лиха, соціальні заворушення, різке падіння цін на експортні товари, підвищення цін на імпорتنі товари тощо.

Технічна допомога МВФ полягає в сприянні країнам-членам у здійсненні грошової, валютної, бюджетної та податкової політики, банківського нагляду, упорядкуванні статистики, розробленні фінансового й економічного законодавства. Технічна допомога здійснюється шляхом направлення місій МВФ в центральні банки та міністерства фінансів країни. Така допомога надається за проханням країни. Експерти місії працюють в країні, як правило, 2–3 роки. Для підготовки кадрів в рамках технічної допомоги у Вашингтоні створено інститут МВФ, який організовує курси та семінари з підвищення кваліфікації державних службовців із країн – членів МВФ.

Випуск СДР є важливою функцією МВФ для поповнення міжнародних валютних резервів. Спеціальні права запозичення (СДР) є штучним резервним і платіжним засобом, що емітується Міжнародним валютним фондом, має тільки безготівкову форму у вигляді записів на банківських рахунках. Курс СДР публікується щодня, визначається на основі доларової вартості кошика із чотирьох провідних валют: долара США, євро, єни та фунта стерлінгів. До введення євро з 1981 р. курс був прив'язаний до кошика з п'яти валют: долара США, німецької марки, французького франка, єни і фунта стерлінгів. Вага валют у кошику переглядається кожні п'ять років. СДР поділяються між країнами-членами пропорційно їх квотам. Країни, що мають свій рахунок в СДР, можуть придбати в інших країнах-членах їхню валюту на відповідну суму.

Група Світового банку – група з п'яти міжнародних організацій, об'єднаних функціонально, організаційно й територіально, метою діяльності яких є надання фінансової та технічної допомоги країнам, що розвиваються. До Групи Світового банку входять такі організації: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (International Bank for Reconstruction and Development), Міжнародна асоціація розвитку (International Development Association), Міжнародна фінансова корпорація (International Finance Corporation), Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (Multilateral Investment Guarantee Agency), Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів (International Centre for Settlement of Investment Disputes). Штаб-квартири Групи Світового банку розташовані у Вашингтоні. Група Світового банку створена за принципом акціонерного товариства, акціонерами якої є 185 країн – членів цієї організації. Кількість голосів, якими володіють країни-учасниці, залежить від їх частки в капіталі Банку, яка визначається їх часткою в світовій економіці. Акціонери представлені Радою керуючих, що є вищим органом, який приймає рішення, визначає політику Групи Світового Банку. Країни-учасниці представлені у Раді керуючих, як правило, міністрами фінансів. Рада керуючих проводить свої наради один раз на рік під час Щорічних нарад Рад керуючих Групи Світового банку та Міжнародного валютного фонду. Конкретні повноваження з управління Банком в період між засіданнями Ради керуючих передані 24 виконавчим директорам, які працюють в штаб-квартирі Групи Світового Банку. Виконавчі директори утворюють Раду директорів, яку очолює Президент Банку. Президент Групи Світового банку (з 1 липня 2012 р. – Джим Йонг Кім) головує на нарадах Ради директорів, відповідає за загальне керівництво діяльністю Групи Світового банку. За традицією Президентом Банку стає громадянин США – країни, що є найбільшим акціонером Банку. Президент обирається Радою керуючих на п'ятирічний термін і може бути переобраний [7].

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) – спеціалізована установа ООН, міждержавний інвестиційний інститут, заснований одночасно з МВФ відповідно до рішень Міжнародної валютно-фінансової конференції у Бреттон-Вудсі в 1944 р. До учасників МБРР входить 188 країн, в тому числі й Україна з 1992 р. Вищими органами МБРР є Рада керуючих і Директорат як виконавчий орган. Сесії Ради, що складається з міністрів фінансів або керуючих центральними банками, проводяться раз на рік спільно з МВФ. Членами банку можуть бути тільки члени МВФ. Основними цілями МБРР є сприяння країнам-членам у розвитку економіки шляхом надання довгострокових позик і кредитів; заохочення іноземного інвестування через надання гарантій або участь у позиках та інших інвестиціях приватних кредиторів; стимулювання тривалого збалансованого зростання міжнародної торгівлі, підтримка збалансованості платіжних балансів країн-членів. Основне призначення кредитів МБРР – стимулювання розвитку приватного сектора в країнах-членах. До прийняття рішення про надання кредиту в країну прямує місія МБРР, яка вивчає економічну ситуацію, оцінює доцільність здійснення проєктів, під які плануються кредити. Місія складає свій висновок і рекомендації, які країна повинна виконати. Всі позики МБРР надаються під гарантії урядів країн-членів, як правило, на 15–20 років. Найбіднішим країнам МБРР може надати безвідсотковий кредит. Однією з особливостей діяльності МБРР є відмова від реструктуризації заборгованості клієнтів. МБРР

покриває своїми кредитами лише 30 % вартості об'єкта, причому найбільша частина кредитів спрямовується в галузі інфраструктури: енергетику, транспорт, зв'язок.

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) створена в 1956 р. з метою забезпечення стійкого припливу приватних інвестицій в країни, що розвиваються, нараховує 184 країни-члени, серед них – Україна з 1993 р. Президент Групи Світового банку одночасно є Президентом МФК [8]. Оперативне керівництво МФК здійснюється виконавчим віце-президентом. На відміну від МБРР МФК не вимагає державних гарантій за наданими засобами. Джерелами коштів МФК є внески країн-членів, емісія облігацій на міжнародному фінансовому ринку, доходи від здійснення операцій. Головна мета МФК – сприяння економічному зростанню країн, що розвиваються, через заохочення приватного підприємництва у виробничому секторі. МФК, як правило, кредитує тільки високорентабельні підприємства в нових індустріальних країнах. МФК фінансує не більше як 25 % загальної вартості проекту, решта коштів відшукується за рахунок приватних компаній і комерційних банків. Головною функцією МФК є заохочення приватних інвестицій. МФК також надає країнам-членам технічну допомогу.

Міжнародна асоціація розвитку (МАР) утворена в 1960 р., членами МАР є 170 держав – членів ООН і Республіка Косово. До МАР не включаються Андорра, Антигуа і Барбуда, Бахрейн, Білорусь, Бруней, Болгарія, острови Кука, Куба, Ямайка, Ліхтенштейн, Мальта, Монако, Намібія, Науру, Ніуе, Північна Корея, Катар, Румунія, Сан-Маріно, Сейшельські острови, Суринам, Туркменістан, Уганда, Уругвай, Ватикан і Венесуела, всі невизнані та частково визнані держави. Основними цілями МАР є сприяння економічному розвитку країн-членів, підвищення продуктивності праці, зростання рівня життя в державах-членах, насамперед в країнах, що розвиваються. Діяльність МАР спрямована, головним чином, на допомогу країнам, що розвиваються, через заохочення розвитку приватного сектора, мобілізацію внутрішніх і зовнішніх джерел капіталу. МАР надає безвідсоткові позики найбіднішим країнам. Критерієм бідності є рівень ВВП на душу населення, що не перевищує 925 дол. Позики МАР мають 10-річний пільговий період, погашаються протягом 35–40 років. Решті країн кредит надається за ставкою 5 % річних. Кредити спрямовуються в основному на розвиток інфраструктури, в сільське господарство. Іноді МАР і МБРР спільно кредитують один і той самий об'єкт, якщо на нього необхідні великі кошти. Кредити МАР надаються тільки урядам під їх гарантії.

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) засноване в 1988 р., нараховує 177 членів. Україна стала членом БАГІ з 1995 р. Метою БАГІ є сприяння спрямуванню прямих іноземних інвестицій в країни, що розвиваються, страхування від політичних ризиків, надання гарантій приватним інвесторам, а також надання консультаційних та інформаційних послуг. Основні цілі БАГІ такі: сприяння збільшенню притоку інвестицій в країни, що розвиваються, через надання гарантій по некомерційним ризикам; здійснення досліджень, збір і поширення інформації для сприяння інвестуванню; надання технічної допомоги країнам, проведення консультацій з інвестиційних питань. Гарантії надаються тільки інвесторам із країн – членів БАГІ. Строк гарантій – 15–20 років по прямих інвестиціях, по позиках – понад три роки. Основна вимога надання гарантій: інвестор повинен бути резидентом країни – члена БАГІ, інвестиції ж можуть призначатися для будь-якої країни.

Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів (МЦУІС) заснований в 1966 р., нараховує 147 держав – членів ООН і Косово. Україна стала членом МЦУІС з 2000 р. Головна мета МЦУІС – сприяти притоку іноземних капіталів шляхом створення умов для примирення й урегулювання спорів між урядами та іноземними інвесторами. МЦУІС працює, керуючись Конвенцією з урегулювання інвестиційних спорів [9]. Конвенція розглядає два основні шляхи вирішення спорів: примирення сторін й арбітражне провадження. Конвенція містить процедурні правила для порушення справ, для слухань з питання примирення сторін і для проведення арбітражу. Обслуговування сторін у МЦУІС є добровільним та платним. Сьогодні в багатьох договорах, укладених в сфері транскордонних інвестицій, наводиться посилання на МЦУІС як на арбітра у разі виникнення інвестиційних суперечок.

Світова організація торгівлі (СОТ) – це провідна міжнародна економічна організація, членами якої є 159 країн, на які припадає більше 96 % обсягів світової торгівлі; її функціями є встановлення правил міжнародної системи торгівлі, вирішення спірних питань між країнами-членами [10]. Головними цілями СОТ є забезпечення тривалого і стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків, лібералізація міжнародної торгівлі, поступове скасування митних і торговельних обмежень, послідовне проведення справедливої торговельної політики, забезпечення прозорості торговельних процедур. В 1945 р. США запропонували створити Міжнародну торговельну організацію (МТО). Створенням МТО займалася Економічна і Соціальна Рада ООН, а розробка Статуту (Хартії) МТО здійснювалася на Лондонській (1946 р.), Женевській (1947 р.) та Гаванській конференціях (1947–1948 рр.). У ході роботи над Статутом СОТ представники 23 країн почали шукати можливості зменшення протекціонізму в міжнародній торгівлі. Результатом такої роботи було прийняття 45 тисяч тарифних знижок, а також затвердження правил міжнародної торгівлі, що стали

називатися Генеральною угодою з тарифів і торгівлі (ГАТТ). Умовами ГАТТ спочатку не передбачалося створення міжнародної організації. Норми ГАТТ діяли як звичайний міжнародний договір. Зміни і доповнення норм могли здійснюватися винятково в рамках міжнародних конференцій, що називалися раундами. Результатом кожного з раундів було прийняття нових угод з регулювання різних аспектів міжнародної торгівлі.

Значним недоліком системи ГАТТ була відсутність інституційної основи, тобто міжнародної організації як такої. Угоди ГАТТ не носили обов'язкового характеру для країн – учасників ГАТТ. У подальшому кодекси, присвячені регулюванню субсидій і компенсаційних заходів, технічних бар'єрів у торгівлі, ліцензуванню імпорту, митної оцінки й антидемпінгових заходів, стали складовою частиною Угоди про утворення Світової організації торгівлі. Останнім раундом багатосторонніх торговельних переговорів у рамках комплексу міжнародних угод ГАТТ був восьмий Уругвайський раунд, що розпочався у вересні 1986 р. у Пунта-дель-Есте. В 1994 р. більшість учасників переговорного процесу у Марракеші підписали Заключний акт Уругвайського раунду торговельних переговорів і Марракеську декларацію, якою засновувалася Світова організація торгівлі. На сьогоднішній день, ГАТТ 1994 року як угода про торгівлю товарами є однією з основних угод в рамках СОТ, її доповнюють Генеральна угода з торгівлі послугами та Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності. До позитивних аспектів діяльності СОТ слід віднести такі: зміцнення міжнародної стабільності, створення ефективного механізму розв'язання суперечок, забезпечення однакових можливостей для всіх учасників, зниження вартості життя, ширший вибір товарів і послуг на національних ринках, підвищення рівня доходів, піднесення зайнятості, підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності, боротьба з корупцією, захист від лобіювання [11].

Регулювання міжнародної торгівлі в рамках СОТ здійснюється на базі правил і принципів. До основних принципів діяльності СОТ належать:

1. Принцип найбільшого сприяння (принцип недискримінації), який полягає в тому, що країна повинна надати своєму партнерові по СОТ такі самі привілеї, які вона надає будь-якій іншій державі. Якщо уряд країни застосовує нову пільгу в торгівлі з іншою державою, то ця пільга має обов'язково поширитись на торгівлю з рештою країн – членів СОТ.

2. Принцип національного режиму – країни-учасниці повинні встановлювати для товарів своїх партнерів по СОТ такий самий режим, як і для своїх товарів на власному ринку.

3. Принцип захисту національної промисловості. Якщо все ж таки країна вимушена ввести імпорتنі тарифи для захисту своєї промисловості, то це мають бути саме митні тарифи, а не торговельно-політичні заходи.

4. Принцип утворення стійкої основи торгівлі – тарифні рівні, які узгоджені в рамках СОТ, не можуть переглядатися окремою країною-членом в односторонньому порядку.

5. Принцип сприяння справедливій конкуренції. Субсидії та демпінг засуджуються СОТ. Якщо ж країна їх застосовує, то її торговельний партнер має право використати компенсаційні заходи.

6. Принцип дії в надзвичайних ситуаціях. Якщо країна потерпає від якогось непередбаченого лиха, то вона може тимчасово вийти за межі взятих на себе торговельних зобов'язань за узгодженням із СОТ.

7. Принцип регіональних торговельних домовленостей означає, що для регіональних інтеграційних угруповань може встановлюватись особливий режим, наприклад, в ЄС країни-члени встановили між собою найсприятливіший торговельний режим.

Процес вступу України до СОТ розпочався 30 листопада 1993 р., коли до Секретаріату ГАТТ було подано офіційну заявку Уряду України про намір приєднатися до ГАТТ. Сімнадцятого грудня 1993 р. було прийнято рішення про створення Робочої групи (РГ) з розгляду заявки України щодо приєднання до ГАТТ/СОТ. Наступним кроком, відповідно до процедури приєднання, стало подання на розгляд Робочої групи 28 червня 1994 р. Меморандуму про зовнішньоторговельний режим України. Після ознайомлення членів РГ з Меморандумом і завершення етапу запитань та відповідей розпочалися переговори про вступ у багатосторонньому форматі. З того часу в середньому раз на рік відбувалися офіційні засідання РГ, а з 1997 р. розпочався процес двосторонніх переговорів із країнами – членами РГ. В цілому до складу РГ з розгляду заявки України щодо приєднання до СОТ увійшло 49 країн. Найбільш відчутний і важливий прорив в переговорному процесі був досягнутий протягом 2005–2007 рр., коли Україна отримала статус країни з ринковою економікою з боку ЄС та США. **П'ятого лютого 2008 р.** у Женеві відбулося засідання Генеральної Ради СОТ, на якому було підписано Протокол про вступ України до СОТ. **Десятого квітня 2008 р.** Верховна Рада України прийняла Закон «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі». **Шістнадцятого квітня 2008 р.** цей закон був підписаний Президентом України. Україна набула повноправного членства в СОТ [12].

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) є міжнародною економічною організацією розвинених країн, що визнають принципи представницької демократії та вільної ринкової

економіки. ОЕСР була створена у 1961 р. на базі Європейської організації економічного співробітництва, заснованої для управління допомогою з боку США та Канади у рамках Плану Маршала по реконструкції Європи після Другої світової війни. Вищим органом ОЕСР є Рада ОЕСР, до складу якої входять по одному представнику від кожної країни – члена ОЕСР та представник Європейської Комісії. Щороку Рада збирає міністрів країн – членів ОЕСР для обговорення поточних проблем та визначення пріоритетів діяльності на наступний рік. Робота Секретаріату ОЕСР організовується у директоратах за напрямками. Функціональними структурними підрозділами ОЕСР є комітети, до складу яких у якості експертів входять представники галузевих міністерств та відомств держав-членів. У рамках комітетів створюються робочі групи зі спеціалізованих питань, наприклад, Робоча група із суднобудування, Робоча група з питань розвитку малого і середнього бізнесу та підприємництва [13]. В ОЕСР розробляються рекомендації для урядів держав щодо удосконалення соціально-економічної політики. Ці рекомендації поєднують у собі позитивний досвід, допомагають знайти шляхи вирішення спільних проблем, скоординувати внутрішню та зовнішню політику.

Основними цілями ОЕСР є сприяння стійкому розвитку світової економіки; забезпечення високого рівня економічного зростання, зайнятості й добробуту в країнах-членах; забезпечення фінансової стабільності у світі; сприяння розширенню світової торгівлі на багатосторонній недискримінаційній основі; лібералізація руху капіталів; сприяння ефективному використанню економічних ресурсів; заохочення досліджень і професійної підготовки в галузі науки й техніки; сприяння економічному розвитку країн, що розвиваються. Співробітництво між Україною та ОЕСР започатковано у 1997 р. шляхом підписання Кабінетом Міністрів України та ОЕСР Угоди щодо привілеїв, імунітетів та пільг, які надаються ОЕСР на території України. Угоду було ратифіковано Верховною Радою України у липні 1999 р. Представницькі делегації України на постійній основі беруть участь у заходах, що проводяться ОЕСР для країн, що не є членами цієї організації [14].

Важливу роль в процесі міжнародної координації економічної політики відіграють консультативні групи держав, які мають назву клубів і груп. Так, Паризький клуб є неофіційною міжурядовою організацією розвинених країн-кредиторів, створений в 1956 р. Головне завдання, яке вирішує Паризький клуб в даний час, – реструктуризація заборгованості країн, що розвиваються. Постійними членами Паризького клубу є 19 держав: Австралія, Австрія, Бельгія, Велика Британія, Німеччина, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Канада, Нідерланди, Норвегія, Росія, США, Фінляндія, Франція, Швейцарія, Швеція, Японія. Членство в Паризькому клубі передбачає постійний обмін інформацією між кредиторами про заборгованість та хід її погашення.

Лондонський клуб є неформальною організацією банків-кредиторів, створений для урегулювання питань заборгованості іноземних позичальників перед членами цього клубу. Перші засідання Лондонського клубу відбулися в 1976 р. для розгляду питань заборгованості Заїра перед приватними кредиторами [15]. Діяльність Лондонського клубу подібна за цілями на діяльність Паризького клубу. Відмінність полягає в тому, що Паризький клуб об'єднує держави-кредитори в особі представників центральних банків і міністрів фінансів країн-кредиторів, в той час як Лондонський клуб об'єднує недержавні, комерційні банки. Членами Лондонського клубу є близько 1000 банків з різних країн.

Сьогодні відомими консультативними групами країн із проблем міжнародної економіки є Група восьми, Група десяти, Група двадцяти. Група восьми (Group of eight, G8) – неофіційний форум лідерів Великої Британії, Німеччини, Італії, Канади, Росії, США, Франції та Японії за участю Європейської Комісії, в рамках якого здійснюється узгодження підходів до актуальних міжнародних проблем. G8 не є міжнародною організацією, не базується на міжнародному договорі, не має статуту та секретаріату. Рішення G8 не мають обов'язкової сили. Як правило, мова йде про фіксацію наміру сторін дотримуватися узгодженої лінії або про рекомендації застосовувати певні підходи у вирішенні тих чи інших питань. Ідея проведення зустрічей керівників промислово розвинених країн з'явилась на початку 70-х рр. XX ст. у зв'язку з економічною кризою. G6 виникла на нараді глав держав і урядів Франції, США, Великої Британії, ФРН, Італії та Японії 15–17 листопада 1975 р. У 1976 р. G6 перетворилася на G7, прийнявши до свого складу Канаду, а протягом 1991–2002 рр. перетворена в G8 за участю Росії. Головою G8 є протягом кожного календарного року керівник однієї із країн-членів. Саміти глав держав і урядів країн Групи восьми проходять щорічно. В засіданнях беруть участь, крім глав держав і урядів країн-членів, два представника ЄС.

Група десяти (The Group of Ten, G10) – десять (спочатку) держав (Бельгія, Канада, Франція, Італія, Японія, Нідерланди, Велика Британія, США, Швеція, Німеччина), які підписали в 1962 р. в Парижі Генеральну угоду про позики. У 1964 р. до групи приєдналася Швейцарія, але назва не була змінена. На даний момент в якості спостерігачів у G10 беруть участь Банк міжнародних розрахунків, Європейська Комісія, МВФ та ОЕСР. Мета G10 полягає у взаємному консультуванні та співробітництві між членами з питань економіки, грошей і фінансів. Міністри фінансів й голови центральних банків

країн – учасниць G10 зазвичай проводять щорічні саміти безпосередньо перед самітами МВФ і Світового банку.

Група двадцяти (Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors, G20) – формат міжнародних нарад міністрів фінансів і глав центральних банків, що представляють 20 економік: 19 найбільших національних економік (Австралія, Аргентина, Бразилія, Велика Британія, Німеччина, Індія, Індонезія, Італія, Канада, КНР, Мексика, Росія, Саудівська Аравія, США, Туреччина, Франція, Республіка Корея, ПАР, Японія) та Європейський Союз, представлений державою – головою Ради ЄС. До 2008 р. G20 не проводила самітів на найвищому рівні, її основною формою діяльності були щорічні зустрічі на рівні міністрів фінансів і глав центральних банків. Санкт-Петербурзький саміт Групи двадцяти пройшов 5–6 вересня 2013 р., під час зустрічі основну увагу лідерів було приділено питанням забезпечення економічного зростання та фінансової стабільності, створення робочих місць і боротьби з безробіттям, стимулювання інвестицій, зміцнення багатосторонньої торгівлі, сприяння міжнародному розвитку.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, для підвищення ефективності зовнішньоекономічних зв'язків в межах національних економік, збереження міжнародної економічної рівноваги та посилення глобальної економічної єдності необхідна міжнародна координація економічного розвитку. В умовах поглиблення глобалізації виробництва й обміну посилюється регулювання світогосподарських зв'язків країн світу міжнародними організаціями, які створюють сприятливе середовище для розвитку економічних відносин між державами. Міжнародна координація економічного розвитку необхідна для спільного прийняття рішень урядами країн, спрямована на створення передумов економічного розвитку, зокрема через досягнення ефективності функціонування світової економіки.

Слід зауважити, що міжнародні економічні стратегії тісно пов'язані з особливостями національних економік і концепції економіки майбутнього. З огляду на нові міжнародні реалії, кожній країні потрібна самодостатня національна економіка, здатна інтегруватись у світову економічну систему. Рівень розвитку національної економіки має повною мірою відповідати сучасному етапу міжнародного поділу праці та науково-технічного розвитку, реаліям світового ринку. Для успішного економічного розвитку необхідні якісні зміни в галузевій і технологічній структурі національної економіки, що стає можливим лише за умови реалізації економічної стратегії. Національні стратегії стають частиною системи міжнародних стратегій економічного розвитку.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський, Н.С. Логвінова та ін.]; ред. Ю.Г. Козак. – [2-е вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 355 с.
2. Економічна глобалізація: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, І.В. Бураковський та ін.]; за ред. А.С. Філіпенка. – К.: Київський університет, 2009. – 543 с.
3. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/>.
4. Кривчик Г.Г. Україна в міжнародних організаціях: [навч. посіб.] / Кривчик Г.Г., Серьогін С.М., Шибко В.Я. – К.: АДЕФ-Україна, 2011. – 219 с.
5. Міжнародні стратегії економічного розвитку: підручник / [Ю.В. Макогон, Д.Г. Лук'яненко, Ю.М. Пахомов та ін.]; під заг. ред. Ю.В. Макогона. – 3-є вид. – К.: Освіта України, 2009. – 420 с.
6. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: [монографія] / Д.Г. Лук'яненко. – К.: Національний підручник, 2008. – 219 с.
7. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навчальний посібник / [А.О. Задоя, В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня та ін.]; ред. А.О. Задоя. – К.: Знання, 2007. – 332 с.
8. Ольхович-Новосадюк М.М. Україна та міжнародні організації: навч. посіб. / М.М. Ольхович-Новосадюк, Ю.І. Рудакевич. – Л.: Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка, 2011. – 120 с.
9. Модернізація стратегій економічного розвитку в умовах глобальної нестабільності: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 22–23 листоп. 2012 р., м. Київ / Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»; [редкол.: Д.Г. Лук'яненко (голова) та ін.]. – К.: КНЕУ, 2012. – 531 с.
10. Федоров В.Н. Организация Объединенных Наций, другие международные организации и их роль в XXI веке / В.Н. Федоров. – М.: Логос, 2007. – 940 с.

11. Шамборовський Г.О. Регіональна політика Європейського Союзу: [навч. посіб.] / Г.О. Шамборовський. – К.: Знання, 2011. – 188 с.
12. Циганкова Т.М. Міжнародні організації: навч. посіб. / Т.М. Циганкова, Т.Ф. Гордєєва. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 340 с.
13. Сиденко В.Р. Глобалізація – європейська інтеграція – економічне розвиток: українська модель: в 2 т. / В.Р. Сиденко. – К.: Ін-т економіки і прогнозування НАН України, 2008–2011. – Т. 2: Європейська інтеграція і економічне розвиток. – К., 2011. – 448 с.
14. Чугаєв О.А. Валютна інтеграція в Європейському Союзі: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / О.А. Чугаєв. – К.: Київський університет, 2010. – 192 с.
15. Филипенко А.С. Экономическая глобализация: истоки и результаты / А.С. Филипенко. – М.: Экономика, 2010. – 512 с.

REFERENCES

1. Kozak Yu.H., Kovalevskiy V.V., Lohvinova N.S. and others, editor Kozak Yu.H. Mizhnarodni stratehii ekonomichnoho rozvytku [The international economic development strategies]: study guide for students in higher education. 2nd ed. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury Publ., 2009. 355 p. (Ukr)
2. Filipenko A.S., Budkin V.S., Burakovskiy I.V. and others, under the editorship of Filipenko A.S. Ekonomichna hlobalizatsiia [Economic globalization]: textbook for students in higher education. Kyiv: Kyivskiy universytet Publ., 2009. 543 p. (Ukr)
3. Ofitsiyniy sait Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy [The official site of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine] [Electronic resource]. Retrieved from: <http://www.mfa.gov.ua/>. (Ukr)
4. Kryvchik H.H., Serohin S.M., Shybko V.Ya. Ukraina v mizhnarodnykh orhanizatsiiah [Ukraine in international organizations]: study guide. Kyiv: ADEF-Ukraina Publ., 2011. 219 p. (Ukr)
5. Makohon Yu.V., Lukianenko D.H., Pakhomov Yu.M. and others, under the general editorship of Makohon Yu.V. Mizhnarodni stratehii ekonomichnoho rozvytku [The international economic development strategies]: textbook, 3rd ed. Kyiv: Osvita Ukrainy Publ., 2009. 420 p. (Ukr)
6. Lukianenko D.H. Hlobalna ekonomichna intehratsiia [The global economic integration]: monograph. Kyiv: Natsionalnyi pidruchnyk Publ., 2008. 219 p. (Ukr)
7. Zadoia A.O., Bilotserkivets V.V., Zavorodnia O.O. and others, editor Zadoia A.O. Mizhnarodni stratehii ekonomichnoho rozvytku [The international economic development strategies]: study guide. Kyiv: Znannia Publ., 2007. 332 p. (Ukr)
8. Olkhovych-Novosadiuk M.M., Rudakevych Yu.I. Ukraina ta mizhnarodni orhanizatsii [Ukraine and international organizations]: study guide. Lviv: Lvivskiy nats. un-t im. Ivana Franka Publ., 2011. 120 p. (Ukr)
9. Modernizatsiia stratehii ekonomichnoho rozvytku v umovakh hlobalnoi nestabilnosti [Modernization of strategies for economic development in the conditions of global instability]: collection of materials of International Scientific and Practical Conference, 22–23 November, 2012, Kyiv, Derzh. vyshch. navch. zakl. «Kyiv. nats. ekon. un-t im. Vadyma Hetmana», editorial board: Lukianenko D.H. (chairman) and others. Kyiv: KNEU Publ., 2012. 531 p. (Ukr)
10. Fedorov V.N. Organizatsiya Obedinennykh Natsiy, drugie mezhdunarodnye organizatsii i ikh rol v XXI veke [Organization of United Nations, other international organizations and their role in the XXI century]. Moscow: Logos Publ., 2007. 940 p. (Rus)
11. Shamborovskiy H.O. Rehionalna polityka Yevropeiskoho Soiuzu [The regional policy of the European Union]: study guide, Kyiv: Znannia Publ., 2011. 188 p. (Ukr)
12. Tsyhankova T.M., Hordieieva T.F. Mizhnarodni orhanizatsii [International Organizations]: study guide. 2nd ed., revised and enlarged. Kyiv: KNEU Publ., 2001. 340 p. (Ukr)
13. Sidenko V.R. Globalizatsiya – evropeyskaya integratsiya – ekonomicheskoe razvitie: ukrainskaya model [Globalization – European integration – economic development: Ukrainian model]: in 2 volumes, Kiev: In-t ekonomiki i prognozirovaniya NAN Ukrainy Publ., 2008–2011. Volume 2: The European integration and economic development. Kiev, 2011. 448 p. (Rus)
14. Chuhaiev O.A. Valiutna intehratsiia v Yevropeiskomu Soiuzi [Currency integration in the European Union]: study guide for students in higher education. Kyiv: Kyivskiy universytet Publ., 2010. 192 p. (Ukr)
15. Filipenko A.S. Ekonomicheskaya globalizatsiya: istoki i rezultaty [Economic globalization: the origins and results]. Moscow: Ekonomika Publ., 2010. 512 p. (Rus)

РЕФЕРАТ

Козак Л.С. Міжнародна координація економічної політики в системі формування міжнародних стратегій економічного розвитку / Л.С. Козак, О.В. Федорук // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Науковий журнал: в 2 ч. Ч. 2: Серія: „Економічні науки” – К. : НТУ, 2014. – Вип. 13.

В статті досліджено теоретико-методичні основи міжнародної координації економічної політики; з'ясовано значення регулювання міжнародних економічних відносин в умовах поширення процесів глобалізації світового господарства; обґрунтовано роль міжнародних економічних організацій в регулюванні світових економічних процесів; проаналізовано механізм координації економічних відносин у сфері світової торгівлі; з'ясовано роль консультативних груп держав в процесі міжнародної координації економічної політики.

Об'єкт дослідження – процес гарантування економічної безпеки в міжнародних відносинах.

Мета дослідження – підвищення ефективності механізму міжнародної координації економічної політики в системі формування міжнародних стратегій економічного розвитку.

Методи дослідження – абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, системний підхід.

Сучасний етап економічного розвитку характеризується поглибленням взаємодії національних економік зі світовим господарством, що зумовлено розвитком процесів інтернаціоналізації, транснаціоналізації та глобалізації світової економіки. В умовах поширення процесів глобалізації світового господарства регулювання міжнародних економічних відносин лише на державному рівні стає недостатнім, формуються наднаціональні структури – міжнародні економічні організації, органи міжнародних інтеграційних об'єднань, транснаціональні корпорації, транснаціональні банки, – які разом з відповідними державними органами є суб'єктами регулювання міжнародних економічних відносин. Сьогодні суттєвий вплив на формування міжнародних стратегій розвитку мають зокрема економічні структури ООН, Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку, Світова організація торгівлі, Організація економічного співробітництва та розвитку. Важливу роль в процесі міжнародної координації економічної політики відіграють консультативні групи держав, а саме: Паризький клуб, Лондонський клуб, Група восьми, Група десяти, Група двадцяти тощо.

Для підвищення ефективності зовнішньоекономічних зв'язків в межах національних економік, збереження міжнародної економічної рівноваги та посилення глобальної економічної єдності необхідна міжнародна координація економічного розвитку. В умовах поглиблення глобалізації виробництва й обміну посилюється регулювання світогосподарських зв'язків країн світу міжнародними організаціями, які створюють сприятливе середовище для розвитку економічних відносин між державами. Міжнародна координація економічного розвитку необхідна для спільного прийняття рішень урядами країн, спрямована на створення передумов економічного розвитку, зокрема через досягнення ефективності функціонування світової економіки. Слід зауважити, що міжнародні економічні стратегії тісно пов'язані з особливостями національних економік і концепції економіки майбутнього. Національні стратегії стають частиною системи міжнародних стратегій економічного розвитку. З огляду на нові міжнародні реалії, кожній країні потрібна самодостатня національна економіка, здатна інтегруватись у світову економічну систему. За таких умов одним з головних завдань зовнішньоекономічної політики України стає вибір національної моделі інтеграційної стратегії, спрямованої на формування відкритої економіки, поглиблення міжнародних економічних зв'язків зокрема з Європейським Союзом, країнами Центральної та Східної Європи, Південно-Східної Азії й Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – удосконалення механізму гарантування економічної безпеки в міжнародних відносинах.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МІЖНАРОДНА КООРДИНАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ, МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ, МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ, КОНФЕРЕНЦІЯ ООН З ТОРГІВЛІ ТА РОЗВИТКУ, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ, ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ООН, Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, ГРУПА СВІТОВОГО БАНКУ, СВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ, ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА РОЗВИТКУ, КОНСУЛЬТАТИВНІ ГРУПИ ДЕРЖАВ.

ABSTRACT

Kozak L.S., Fedoruk O.V. International coordination of economic policy in the system of formation of international economic development strategies. Management of projects, system analysis and logistics. Science journal: In Part 2. Part 2: Series: "Economic sciences" - Kyiv: NTU, 2014. - Vol. 13.

The article investigates the theoretical and methodical foundations of international coordination of economic policy; ascertains meaning of regulation of international economic relations in the conditions of the spread of globalization processes of world economy; substantiates the role of international economic organizations in regulating of global economic processes; analyzes coordination mechanism of economic relations in the sphere of world trade; ascertains the role of consultative groups in the process of international coordination of economic policy.

Object of the research – the process of economic security in international relations.

Purpose of the study – improving efficiency of the mechanism of international coordination of economic policy in the system of formation of international economic development strategies.

Methods of research – method of abstracting, analysis and synthesis, induction and deduction, system approach.

The present stage of economic development is characterized by the deepening interaction of national economies with the world economy, which is caused by the development of processes of internationalization, transnationalization and globalization of the world economy. In the conditions of the spread of globalization processes of world economy of regulation of international economic relations at the state level only becomes insufficient, are formed supranational structures – international economic organizations, bodies of international integration associations, transnational corporations, transnational banks, – which together with relevant government bodies are subjects of regulation of international economic relations. Today a significant influence on the formation of international development strategies have economic structures of the United Nations, the International Monetary Fund, the World Bank Group, the World Trade Organization, the Organisation for Economic Co-operation and Development. Important role played advisory groups of States in the international coordination of economic policy, namely: the Paris Club, the London Club, the Group of Eight, the Group of Ten, the Group of Twenty etc.

To improve the efficiency of foreign economic relations within the framework of national economies, the preservation of international economic balance and strengthening of the global economic unity international coordination of economic development is needed. In conditions of deepening of globalization of production and exchange is enhanced regulation of world economic ties of countries of the world by international organizations that create a favorable environment for the development of economic relations between states. International coordination of economic development is necessary for joint decision making by national governments, is aimed at creating of preconditions of economic development, in particular through the achievement of efficiency of functioning of the world economy. It should be noted that the international economic strategies is closely connected with the peculiarities of national economies and the concept of economy of the future. National strategies are part of the system of international economic development strategies. Given the new international realities, each country needs a self sufficient national economy, which is capable integrate into world economic system. Under such circumstances, one of the main tasks of the foreign economic policy of Ukraine is the choice of a national model of integration strategy aimed at formation of an open economy, deepening of international economic ties in particular with the European Union, the countries of Central and Eastern Europe, Southeast Asia and the Asia-Pacific region.

Forecast assumptions about the object of study – improvement of the mechanism of ensuring economic security in international relations.

KEYWORDS: INTERNATIONAL COORDINATION OF ECONOMIC POLICY, INTERNATIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT STRATEGIES, INTERNATIONAL ECONOMIC ORGANIZATIONS, UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT, UNITED NATIONS, UNITED NATIONS ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL, INTERNATIONAL MONETARY FUND, INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT, WORLD BANK GROUP, WORLD TRADE ORGANIZATION, ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT, ADVISORY GROUPS OF STATES.

РЕФЕРАТ

Козак Л.С. Международная координация экономической политики в системе формирования международных стратегий экономического развития / Л.С. Козак, О.В. Федорук / Управление проектами, системный анализ и логистика. Научный журнал: в 2 ч. Ч. 2: Серия: „Экономические науки” – К. : НТУ, 2014. – Вип. 13.

В статье исследованы теоретико-методические основы международной координации экономической политики; выяснено значение регулирования международных экономических отношений в условиях распространения процессов глобализации мирового хозяйства; обоснована роль международных экономических организаций в регулировании мировых экономических процессов; проанализирован механизм координации экономических отношений в сфере мировой торговли; выяснена роль консультативных групп государств в процессе международной координации экономической политики.

Объект исследования – процесс обеспечения экономической безопасности в международных отношениях.

Цель исследования – повышение эффективности механизма международной координации экономической политики в системе формирования международных стратегий экономического развития.

Методы исследования – абстрагирование, анализ и синтез, индукция и дедукция, системный подход.

Современный этап экономического развития характеризуется углублением взаимодействия национальных экономик с мировым хозяйством, что обусловлено развитием процессов интернационализации, транснационализации и глобализации мировой экономики. В условиях распространения процессов глобализации мирового хозяйства регулирования международных экономических отношений только на государственном уровне становится недостаточным, формируются наднациональные структуры – международные экономические организации, органы международных интеграционных объединений, транснациональные корпорации, транснациональные банки, – которые вместе с соответствующими государственными органами являются субъектами регулирования международных экономических отношений. Сегодня существенное влияние на формирование международных стратегий развития имеют экономические структуры ООН, Международный валютный фонд, Группа Всемирного банка, Всемирная торговая организация, Организация экономического сотрудничества и развития. Важную роль в процессе международной координации экономической политики играют консультативные группы государств, а именно: Парижский клуб, Лондонский клуб, Группа восьми, Группа десяти, Группа двадцати и т. д.

Для повышения эффективности внешнеэкономических связей в рамках национальных экономик, сохранения международного экономического равновесия и усиления глобального экономического единства необходима международная координация экономического развития. В условиях углубления глобализации производства и обмена усиливается регулирование мирохозяйственных связей стран мира международными организациями, которые создают благоприятную среду для развития экономических отношений между государствами. Международная координация экономического развития необходима для совместного принятия решений правительствами стран, направлена на создание предпосылок экономического развития, в частности через достижение эффективности функционирования мировой экономики. Следует отметить, что международные экономические стратегии тесно связаны с особенностями национальных экономик и концепции экономики будущего. Национальные стратегии становятся частью системы международных стратегий экономического развития. Учитывая новые международные реалии, каждой стране нужна самодостаточная национальная экономика, способная интегрироваться в мировую экономическую систему. При таких условиях одной из главных задач внешнеэкономической политики Украины становится выбор национальной модели интеграционной стратегии, направленной на формирование открытой экономики, углубление международных экономических связей в частности с Европейским Союзом, странами Центральной и Восточной Европы, Юго-Восточной Азии и Азиатско-Тихоокеанского региона.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – усовершенствование механизма обеспечения экономической безопасности в международных отношениях.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: МЕЖДУНАРОДНАЯ КООРДИНАЦИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ, МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТРАТЕГИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ, МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОРГАНИЗАЦИИ, КОНФЕРЕНЦИЯ ООН ПО ТОРГОВЛЕ И РАЗВИТИЮ, ОРГАНИЗАЦИЯ ОБЪЕДИНЕННЫХ НАЦИЙ, ЭКОНОМИЧЕСКИЙ И СОЦИАЛЬНЫЙ СОВЕТ ООН, МЕЖДУНАРОДНЫЙ ВАЛЮТНЫЙ ФОНД, МЕЖДУНАРОДНЫЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦИИ И РАЗВИТИЯ, ГРУППА ВСЕМИРНОГО БАНКА, ВСЕМИРНАЯ ТОРГОВАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ, ОРГАНИЗАЦИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И РАЗВИТИЯ, КОНСУЛЬТАТИВНЫЕ ГРУППЫ ГОСУДАРСТВ.

АВТОРИ:

Козак Людмила Степанівна, кандидат економічних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувач кафедри «Економіка», e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380442803016, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1, к. 313.

Федорук Олеся Володимирівна, кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, асистент кафедри «Економіка», e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380442803016, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1, к. 313.

AUTHOR:

Kozak Liudmyla S., Ph.D., professor, National Transport University, head, department of Economics, e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, tel. +380442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str., 1, of. 313.

Fedoruk Olesia V., Ph.D., National Transport University, assistant lecturer, department of Economics, e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, tel. +380442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str., 1, of. 313.

АВТОРЫ:

Козак Людмила Степановна, кандидат экономических наук, профессор, Национальный транспортный университет, заведующий кафедрой «Экономика», e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380442803016, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1, к. 313.

Федорук Олеся Владимировна, кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, ассистент кафедры «Экономика», e-mail: kaf-ekonomika_ntu@bigmir.net, тел. +380442803016, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1, к. 313.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри «Економіка», Київ, Україна.

Попова В.В., доктор економічних наук, професор, Національна академія статистики, обліку та аудиту, завідувач кафедри «Економіка підприємств», Київ, Україна.

REVIEWER:

Bondarenko Ye.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National Transport University, professor, department of Economics, Kyiv, Ukraine.

Popova V.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National Academy of Statistics, Accounting and Auditing, head, department of Economics of Enterprises, Kyiv, Ukraine.